

O tom, jak se (ne)žije v předsíni pekla

text: Jon 2

j+s 27. 4. 2014

čtení: Žalm 88

písně: 604 S217 201 493 648

Byl ukřižován, umřel a byl pohřben, říká se v Apoštolském vyznání víry o Ježíšovi. To bylo v pátek a v neděli se pokračuje: *Třetího dne vstal z mrtvých*. Ale mezi ty dvě věty (o smrti a o vzkříšení) pronikla ještě třetí: *Sestoupil do pekel*.

Co tam Kristus dělal? Jedni to vykládají tak, že po pozemském utrpení zakusil i to věčné a že až tak daleko Bůh zašel, aby nám bylo jasné, že není žádného zla, jež bychom my lidi trpěli a Bůh v tom nebyl s námi. Druzí říkají, že šel Kristus do pekel proto, aby tam strhl závoru a vysvobodil uvězněné.

Jedno i druhé je pro nás nadějně; jedno i druhé znamená, že není na světě žádná moc a žádné zlo, které by přesahovaly Boží dobrotu a milost.

Kdejaká moc a kdejaké zlo však v pohodě přemůžou naši lidskou chabou sílu a odhodlanost. Můžou nastat chvíle – ty nikomu nepřeju – kdy je člověk jaksí vzdálen nebo odloučen od Boží přítomnosti (nebo si to aspoň myslí): buď že o Boží přítomnost nestojí a odmítá ji nebo že mu naopak schází a nemůže ji najít... Starozákonní žalmisté a písničkáři tomu říkali podsvětí, jáma zmaru, peklo – v předtuše čehosi hrozného, čeho je současné trápení leda ochutnávkou.

Ochutnávka je to varovná. Není to odsouzení, je to signál k hledání a přemýšlení. K čemu taková ochutnávka pekla je a kudy z ní ven a kam, o tom mluví část příběhu jednoho zvláštního Božího proroka...

Istalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi: "Jdi do Ninive, velikého zkaženého hlavního města veliké zkažené říše, a vyříd' jim, co ti přikážu." I vyslechl Jonáš, co jim Hospodin vzkazuje, a rozhodl se, že tam nepůjde. Nejbližším možným lodním spojením se vydal přes moře pryč, pryč Hospodinu z očí. Jenže daleko neutekl: přišla bouře a s lodí to

bylo víc než nahnuté. Nakonec vydržela, zato Jonáš skončil ve vlnách. Neutopil se, ale to, co bylo dál, nazval podsvětím a peklem.

Stím Ninive to nebyl dobrý nápad, Bože. Bůh může po člověku něco chtít, neříkám, že ne, ale když po něm něco chce, musí to mít smysl. A tahle mise, cos mi uložil, smysl nemá. Ninive... Pokud vím, nikdy nic dobrého odtamtud nevzešlo. Proč jsi Niniváky vůbec stvořil? K čemu jsou dobří? Ti jsou vůči tvé vůli dost nepřizpůsobiví, to ti potvrdí kiazdý. A zrovna jim mám vykládat, že jim odpustíš? "Hospodin, náš Bůh, kterého neuznáváte a na kterého kašlete, vám odpustí (tak se dejte na lepší cestu)." Víš, proč jsem tam nešel? Protože kdybych jim tohle vyřídil, byl bych směšný. A nejen já, ale i ty! Vlastně, Bože, chráním tvou čest, když se to tak vezme. Aby se ti nesmáli, raději jim o tobě nic neřeknu. Ale víš, jaký je hlavní důvod, proč jsem tam nešel? Protože tě znám: ty jsi schopen jim fakt všechno odpustit, a toho bych se nerad dožil. Proto jsem tam nešel a nikdy nepůjdu. Já se úkolů nebojím, ale jak říkám, musejí mít smysl.

Jenže jsem zjistil, že ty se jen tak nevzdáš. Chtěl jsem se tiše vypařit, a zase jsi mě našel. To s tou bouří, to bylo tvoje dílo? Zobnul jsem si prášek, že to zaspím, ale vzbudili mě. A pak to začalo! Víš, co to je, když na tebe všichni koukají a ty se máš veřejně přiznat k vině? Víš, co to je, když jsou kvůli mně všichni v průšvihy, ale navenek dělají, jako že jim to nevadí a že to ustojíme? Víš, jak mně bylo? "Hodte mě přes palubu," řval jsem a byl jsem šťastnej, když to konečně udělali.

Všechno mi to přerostlo přes hlavu, zaplavila mě nenávist, smutek, beznaděj, hněv, deprese. Topím se v událostech, kterým nemůžu poroučet a neumím je zastavit. Připadám si jak v žaludku nějaké obludy, radši ani nemyslet, co bude dál. Kde já mohl být, a vidíš, nejsem. Čím to je, že se život dokáže tak zkazit a že když se zkazí, najednou nikoho nemám? No řekni, kdo z lidí by o mě stál? A k tobě taky nemůžu, vždyť před tebou jsem na útěku. Nějak jsem to prohrál na všech frontách. Přitom jsem jen chtěl chránit tvou čest, nic víc!

No, abych byl upřímný, to, že chráním tvou čest, to jsem si vlastně vymyslel až dodatečně jako zdůvodnění, proč utíkám. Vlastně jsem na tebe

měl spíš vztek, co se mi pleteš do života. Já jsem věřící, myslím, že žiju dost odpovědně (jinak by sis mě asi nevybral za proroka, co?), vedu spořádaný život, ale nepočítal jsem s tím, jaké angažmá si na mě vymyslíš. Ninive... Co je mi po nich?

No to už je dneska jedno. Nějak jsem to prohrál na všech frontách a nějak už není kam jít. Neříká se tomuhle peklo? Možná. Asi jo.

"Hospodin, náš Bůh, kterého neuznáváte a na kterého kašlete, vám odpustí (tak se dejte na lepší cestu)." S tímhle jsem měl pochodovat mezi lidi, kteří jsou mi ukradení a které fakt nemusím. A kterým ty jsi ukradený. Utekl jsem před takovým nesmyslem – a vidíš, teď, v předsíni pekla, když se mně střeva té obludy ovinují kolem krku, mně teprve dochází, jak to vlastně je a kdo jsem: co já bych za to dal, kdyby teď někdo přišel a řekl mně: "Hospodin, tvůj Bůh, kterého neuznáváš a na kterého kašleš, ti odpustí (tak se dej na lepší cestu)." To víš, že bych se nahlas ohradil ("Já že kašlu na Boha? Tak to pozor! Už můj dědeček věřil, a jak!"), ale vskrytu duše bych připustil, že na tebe asi kašlu. Je to tak.

Bože, víš, co se někdy říká? Prý: "Všechno zlé je na něco dobré." Jeden národ to má dokonce jako přísloví, Češi, to je taky takové střeoevropské Ninive, určitě to tam znáš, však jsi je taky stvořil. Prý: "Všechno zlé je k něčemu dobré," vykládají. Ale není to pravda. K čemu by mělo být dobré neštěstí? Vůbec k ničemu. Nebo se podívej na mě: co je za dobro na tom, když nějaké pekelné stvůře ležím v žaludku?

Kdyby teď někdo přišel a poradil mi, ať se dám na lepší cestu, chápal bych to jako hodně špatný vtíp. Na lepší cestu? Jak asi a kam? Vždyť nevidím na krok, smrdí to tu peklem a já nemám šanci se odtud dostat. Leda že bys ty, Bože... Ty, teď mě napadá: já bych se byl jinak utopil, kdyby mě ta víš kdo nezhltila. Co když mě to zachránilo? Poslyš, že v tom máš prsty, že tys mě zase ušetřil nejhoršího? Ještě řekni, že ta potvora zjistí, jak jsem nestavitelný, a zkusí mě vyvrhnout... Kéž by!

Prohrál jsem na všech frontách, ale teď koukám, že ti to nevadí. Hele, dokud se zpívá, ještě se neumřelo – jestli odtud vyvážnu, já ti budu zpívat k chvále ostošest! Já budu všude vyprávět, co je to Boží milosrdenství, sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj mezi lidmi, Bůh v nich má zalíbení!

...co? A jo, Ninive. Já vím. Není všechno zlo k něčemu dobré. Komu prospěje, když v Ninive pojedou zlo nerušeně dál na plné obrátky? Nikomu. Tak snad abych se tam vypravil a řekl jim, kam to dovedou, když to takhle povedou; kam člověka přivede zlo, které provozuje, však jsem to zažil na vlastní kůži.

Hele, mně už to docvaklo: Když se mně děje zlo, můžu ho (někdy, ne vždycky) popadnout jako výzvu k zápasu. Třeba se z toho vyklube i nějaká šance. Jiným to radit nemůžu, to by byla drzost, ale sám pro sebe to tak můžu zkusit.

A tamtém vyřídím, co to je Boží milosrdenství, ať si to přeberou, jak umějí. Já už o tom totiž něco vím: milosrdenství je, když se peklu cpete do chřtánu a ono vás spolkně, jenže co peklo nechtělo, čeká ho Boží výplach žaludku. Někteří borci se tam zuby nehty drží, aby je to nevyplavilo, že prý je jim tam dobře (možná tomu i sami věří, ale ono je to přejde). Já jim to řeknu, Bože: že i když člověk (třeba vlastní vinou) prohraje na všech frontách, kvůli tomu u tebe ještě není na odpis, však jsem to sám zažil. Dokud se neumřelo, bude se ti zpívat, teda aspoň já. Možná budu vypadat kapku trapně, když budu zpívat na troskách svých někdejších ambicí a po kolena ve zvracích pekla: ale co, tvoje milosrdenství člověka od všeho umyje.

Tak dobrá, Bože, už jsem asi připravený, jestli mě ještě potřebuješ.

Jonáš potom šel, odhodlaný splnit, co má, ale žádný vzor z něj nevyrostl. Ale už měl za sebou tady tu předpekelnou zkušenost: že trápení, které prožívám (a je jedno, kdo mě do něj dostal), ještě není konečná. Nebýt Boží péče, bylo by hůř. Tady s tou zkušeností (o níž jsem nestál) jsem o hodně bohatší a o hodně připravenější na poslání, jež mně Bůh dá. Že to zas asi nějak zkazím, to se rozumí, ale už vím, že Boží milosrdenství člověka od všeho umyje. I od toho, co sám nevydrhnu, kdybych se odmácel v pokání sebevíc.

Dokud jsem se cítil Bohem nedocněn, lidmi nepochopen a stíhaný osudem, štěstí se ne a ne dostavit – ale co jsem přistoupil na to, že jsem odkázán na Boží milosrdenství, je mi líp a v síle Božího odpuštění jdu

zase mezi lidi (napsal jeden dávný písničkář do starozákonního žalmu).

Sestoupil do pekel, říká se ve vyznání víry o Kristu, a ta věta znamená kupříkladu tohle:

Kdyby se vám dostalo jíti údolím, na něž dopadá stín smrti, nebojte se zlého a vězte, že i tam Ježíš byl a Bůh ho tamtudy provedl a vyvedl ven a že tou teď už prošlapanou stezkou provede i vás.